

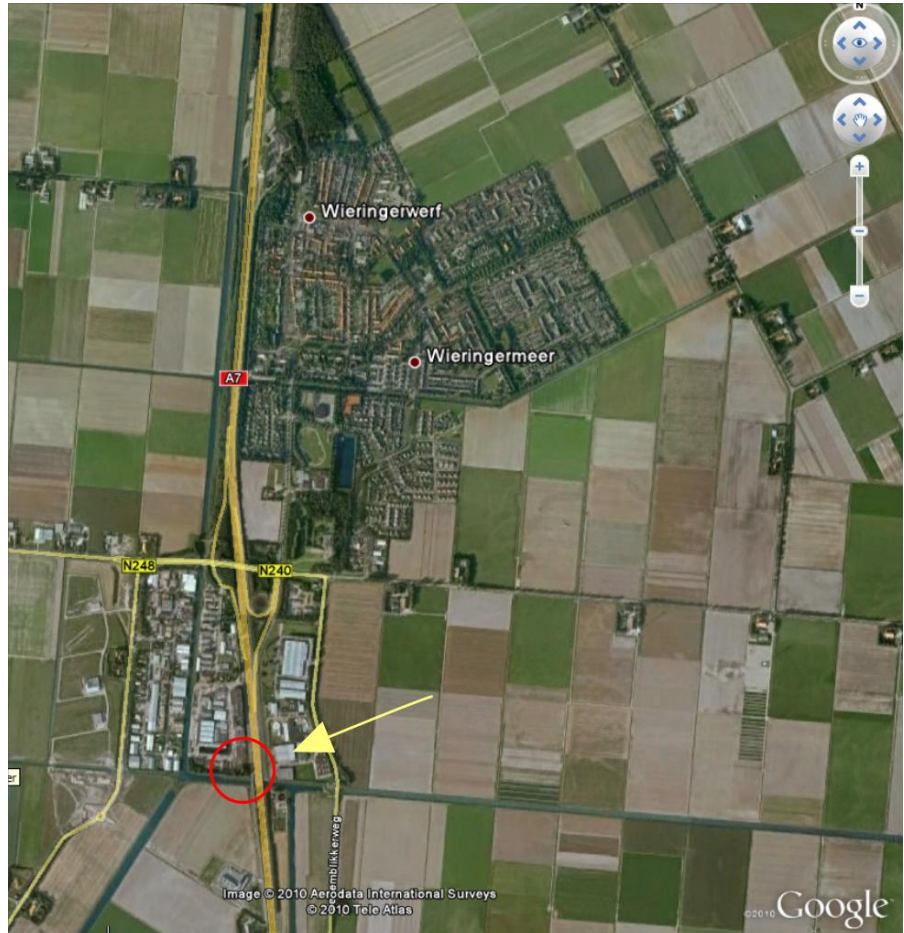
Natuurtoets terrein aan de Hoekvaartweg te Wieringerwerf in 2010

Inleiding

Het Ecologisch Adviesbureau B.Kruijsen is op 2 november 2010 door de heer N. Dekker van TTH Watersport te Wieringerwerf per email opdracht gekregen op korte termijn een natuurtoets uit te voeren voor de aanleg van een gebouw voor TTH Watersport in het industriegebied van Wieringerwerf. De natuurtoets is een onderdeel van de onderbouwing van een nieuw Voorontwerp bestemmingsplan Bestemmingsplan Hoekvaartweg, Gemeente Wieringermeer NL.IMRO.0463.bpHoekvaartweg-vo01 (*Rabius Stedenbouw en ruimtelijke ordening, 2010*).

Het quickscan-onderzoek richt zich op het vaststellen van de huidige natuurlijke omstandigheden, deze te waarderen in relatie tot relevant natuurbeleid en aan te geven wat de effecten van de ingreep op de natuur zullen zijn. Extra aandacht wordt besteed aan beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet. Tot slot wordt ingegaan op de vervolprocedure in het kader van de Flora- en faunawet en worden er aanbevelingen gedaan.

Ligging en locatiebeschrijving

Het onderzoeksgebied ligt in de Kop van Noord-Holland in de droogmakerij de Wieringermeer, een open gebied waar vooral grootschalige akkerbouw plaatsvindt. De autosnelweg A7 doorsnijdt de droogmakerij. Plaatselijk is het landschap wat verdicht door bomenrijen langs wegen. Bij Wieringerwerf aan de oostzijde van de snelweg ligt zowel aan de noord- als de zuidzijde van het dorp een parkbos.

De natuurtoets betreft een groenstrook in het industriegebied van Wieringerwerf gelegen aan de westzijde van de autosnelweg (zie de *luchtfoto met de ligging van het project: rode cirke*). Deze groenstrook ligt geïsoleerd in de zuidoosthoek van het industrieterrein en grenst aan de oostzijde aan de oprit van de autosnelweg.

Zowel het grasland als het bosje liggen op kleibodems.

Het terrein wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van een grasland dat aan de zuidzijde overgaat in een circa 10 meter hoog bosje (*kaart op deze bladzijde*). Op de overgang tussen grasland en bosje groeien struiken, een zogenaamde mantelvegetatie. In het bosje is een oude metalen afrastering aanwezig. Aan de snelwegkant ligt een ondiepe sloot met een smalle rietkraag. Deze valt buiten het plangebied (*rood gemarkeerd op de kaart*). Als bron voor het plangebied fungeert een kaart van Radius Stedenbouw en ruimtelijke ordening. Buiten het plangebied (aan de zuidzijde) ligt een breed water met rietvegetaties. Aan noord- en westzijde van het plangebied ligt lage bebouwing van het industrieterrein. Het betreft vooral opslagloodsen.

Linker foto zicht op het terrein vanaf de noordwestzijde met bos op de achtergrond; op de rechter foto zicht vanaf de westzijde met de autosnelweg op de achtergrond Foto's Ben Kruijsen, 3 november 2010

Voor meer impressies van het terrein zie de foto's in de volgende hoofdstukken en de voorpagina.

Het natuurbeleid

Van toepassing voor de toetsing van de ingreep aan het vigerende natuurbeleid is de Flora en faunawet. De Natuurbeschermingswet uit 1998 met daarin neergelegd de bescherming van natuurgebieden, de zogenaamde Natura 2000 gebieden, is niet aan de orde. De dichtstbijzijnde Natura 2000 gebieden betreffen Natura 2000 gebied IJsselmeer en het Natura 2000 gebied Waddenzee. (*website Ministerie LNV, <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapsgebied.aspx?id=n2k72&groep=2>*). Hemelsbreed ligt het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied IJsselmeer op een afstand van ruim 6 km (*luchtfoto op deze bladzijde*). De ingreep heeft geen effect, “externe werking” op dit natuurgebied. Derhalve volstaat in deze natuurtoets een toets op de Flora en faunawet.

Onderzoeksmethode

De opdrachtverlening vond plaats op 2 november. Dit is een ongunstige periode voor het uitvoeren van ecologisch onderzoek van soorten die in de lente en zomer actief zijn. Desondanks is een ecologische karakterisering daarmee niet onmogelijk. Het inschatten van de ecologische kwaliteit op basis van een quick-scan is mogelijk via veldwerk, natuurgegevens van derden en het inschatten van voorkomende soorten op basis van de habitatstructuur en de ligging van het gebied in de regio. Omdat het gebied in de bebouwde kom ligt zijn er geen natuurgegevens van de provincie Noord-Holland voorhanden. Bij elke natuurtoets is veldbezoek noodzakelijk. Deze methode is hier ook toegepast. Op 3 november is het terrein onder gunstige weersomstandigheden (zonnig, krachtige westenwind, temperatuur 13 graden) bezocht en geheel doorkruist. Er heeft een inventarisatie van plantensoorten plaatsgevonden en er zijn een aantal foto's gemaakt. De inventarisatie richtte zich zowel op hogere planten als (korst-)mossen. Voor de laatste is ook aandacht besteed aan mogelijke epifytenvegetaties. Dit zijn mossen (en korstmossen) die op takken en boombast groeien. Tijdens de planteninventarisatie zijn er ook waarnemingen over het voorkomen van fauna genoteerd. Dit varieerde hier van aanwezige molshopen tot roepende vogels. Extra aandacht ging uit naar het eventuele voorkomen van holtes in de oudere bomen in verband met de mogelijke aanwezigheid van zomerkolonies van vleermuizen. Voorts is er aandacht besteed aan de potenties voor de fauna in het gehele terrein.

Na de inventarisaties is er een toetsing uitgevoerd in het kader van het vigerend natuurbeleid en is er geanalyseerd welke effecten er kunnen optreden op de aanwezige natuur van het terrein en de directe omgeving door de aanleg van een gebouw ter plaatse.

Impressie van het bosje met hoge populier op de achtergrond.

Resultaten

Flora

Uit de inventarisatie op 3 november 2010 blijkt dat uitsluitend algemene en niet beschermde planten en mossen/korstmossen in het terrein voorkomen. Het grasland wordt gedomineerd door glanshaver en gewoon dikkopmos. Er komen in beperkte mate ook kruiden als smalle weegbree, kruipende en scherpe boterbloem en gewone paardenbloem voor. Aan de westzijde behoort ook een lager gelegen grasland tot het plangebied. Hier groeien meer kruiden waaronder klein streepzaad, liggende klaver, kantig hertshooi, hondsdrif en canadese fijnstraal. Op de overgang met het bosje groeien fluitenkruid, krulzuring en gewone klit in het grasland. In de bosrand groeit de grote brandnetel. Die zien we ook aan de rand van het grasland en de rietkraag aan de oostzijde.

In de mantelvegetatie (struweel aan de bosrand) domineert de gewone vlier. Voorts groeien hier katwilg en gewone braam. De gewone vlier bevindt zich ook in de ondergroei van het bosje en in een struweel aan de westzijde ervan. De belangrijkste boomsoort in het bos is de spaanse aak die met oude bomen (stamdiameter 30 cm op 1 meter hoogte) vertegenwoordigd is. Aan de zuidzijde van het bosje staat een grote canadapopulier. Een jong exemplaar staat aan de rand van het grasland richting de Hoekvaartweg. Op dood hout in het bos groeien fijn laddermos en gewoon dikkopmos. Voor een volledige plantenlijst zie de tabel op deze bladzijde.

Grasland met kruiden

Tabel Plantenlijst terrein Hoekvaartweg

inventarisatie 3 november 2010

wetenschappelijke naam	Nederlandse naam
milieus: grasland en bosje	
<i>Acer campestre</i>	Spaanse aak
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Fluitenkruid
<i>Arrhenaterum elatius</i>	Glanshaver
<i>Arctium species</i>	Klit
<i>Brachythecium rutabulum</i>	Gewoon dikkopmos
<i>Cerastium fontanum ssp. vulgare</i>	Gewone hoornbloem
<i>Cirsium arvense</i>	Akkerdistel
<i>Cirsium vulgare</i>	Speerdistel
<i>Conyza canadensis</i>	Canadese fijnstraal
<i>Crepis capillaris</i>	Klein streepzaad
<i>Epilobium species</i>	Bastaardwederik
<i>Glechoma hederacea</i>	Hondsdrif
<i>Holcus lanatus</i>	Echte witbol
<i>Kindbergia praelonga</i>	Fijn laddermos
<i>Plantago lanceolata</i>	Smalle weegbree
<i>Populus xcanadensis</i>	Canadapopulier
<i>Ranunculus acris</i>	Scherpe boterbloem
<i>Ranunculus repens</i>	Kruipende boterbloem
<i>Rubus fruticosus</i>	Gewone braam
<i>Rumex crispus</i>	Krulzuring
<i>Rumex obtusifolius</i>	Ridderzuring
<i>Salix viminalis</i>	Katwilg
<i>Sambucus nigra</i>	Gewone vlier
<i>Taraxacum species</i>	Gewone paardenbloem
<i>Trichospermum maritimum</i>	Reukeloze kamille
<i>Trifolium repens</i>	Liggende klaver
<i>Urtica dioica</i>	Grote brandnetel

Fauna

(Broed)vogels

Tijdens het veldonderzoek zijn twee vogelsoorten roepend of zingend waargenomen. Het zijn winterkoning en grote bonte specht. Mogelijk dat zij hier broeden. Zomervogels die als broedvogel te verwachten zijn: tjiftjaf en fitis. Ook standvogels als heggenmus, roodborst en merel zijn in het bos te verwachten. Dit zijn alle algemene soorten van bos en park in ons land. In het grasland zijn géén broedvogels te verwachten gezien de besloten ligging van het terrein. Ook een enkele roofvogel als buizerd of torenvalk en trekvogels als koperwiek, kramsvogel e.d. zullen buiten het broedseizoen het terrein wel eens bezoeken. De meeste inheemse vogels zijn algemeen beschermd volgens de Flora- en faunawet.

Vleermuizen en overige zoogdieren

Wat betreft de zoogdierfauna zijn er twee groepen in het bos te verwachten: landzoogdieren en diverse soorten jagende vleermuizen langs de bosranden. Is er kans op verblijvende vleermuizen? Dit geldt alleen in de zomer boombewonende soorten als de watervleermuis. Er zijn geen boomholtes waargenomen in het bosje dus dat ligt niet voor de hand. Het terrein vormt waarschijnlijk onderdeel van het veel grotere jachtgebied van elders verblijvende vleermuissoorten als de dwergvleermuis en de laatvlieger. De geïsoleerde ligging van dit groengebied kan betekenen dat er weinig of geen muizen of spitsmuizen in het terrein voorkomen. Wellicht een enkele veldmuis in het grasland en in het bos een beperkt aantal gewone bosmuis en bosspitsmuis. De mol komt in ieder geval in het grasland voor getuige de waargenomen molshopen. Verder is een algemene soorten als de egel in het terrein te verwachten. Alle genoemde inheemse zoogdieren genieten algemene bescherming onder de Flora en faunawet. Strikte bescherming geldt voor vleermuizen vooral voor hun verblijfplaatsen (boomholten, oude gebouwen en spouwmuren) en voor hun belangrijkste migratie- en jachtroutes. Dat is hier niet aan de orde.

Amfibieën en reptielen

Het is denkbaar dat een aantal soorten amfibieën (meerkikker, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander) af en toe zwervend in het terrein worden aangetroffen gezien de aanwezigheid van natte milieus in de omgeving. Voortplanting in het terrein is niet te verwachten, ook overwintering van een soort als de gewone pad is niet te verwachten omdat het terrein kleibodems kent. Padden graven zich in voor de winter invalt. Dat kan alleen in zanderige of zavelige bodems. Alle inheemse amfibieën genieten algemene bescherming onder de Flora en faunawet. Reptielen zijn niet te verwachten in het terrein.

Insecten

Tot de insecten die in het terrein kunnen worden aangetroffen behoren algemene vlinders, libellen, kevers en andere insectengroepen. Gezien de kleine omvang, de geïsoleerde ligging en de aard van het terrein zijn géén beschermde soorten te verwachten. Naast algemene, nomadische of trekkende dagvlindersoorten als klein koolwitje, atalanta, dagpauwoog en kleine vos zijn er geen standvlinders te verwachten. Bij de libellen zijn dat vooral algemene zwervende soorten als paardenbijter, lantaarntje en enkele soorten heidelibellen.

Samenvatting natuuronderzoek

In het terrein komen geen strikt beschermde planten- en diersoorten voor. Wel is aannemelijk dat enkele algemene zangvogels in het bosje jaarlijks broeden. Dit zijn algemeen beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet. Dat geldt ook enkele te verwachten algemene inheemse zoogdieren als gewone bosmuis, veldmuis, egel en mol. De laatste komt zeker voor. Waarschijnlijk vormt het terrein onderdeel van het veel grotere territorium van jagende vleermuizen zoals de dwergvleermuis. Op grond van deze functie geldt voor jagende vleermuizen hier geen strikte bescherming onder de Flora- en faunawet. Algemeen beschermd zijn ook de inheemse amfibieën. Deze worden naar verwachting hier alleen zwervend aangetroffen. Beschermde overige diersoorten zoals insecten zijn niet aangetroffen danwel te verwachten.

Effecten van de aanleg van een gebouw op de natuur ter plaatse in de omgeving

Effecten van de aanleg

Door de aanleg van het gebouw verdwijnen grasland en bosje grotendeels. Diersoorten gebonden aan deze milieus verliezen hun lokale biotoop maar kunnen waarschijnlijk een goed heenkomen zoeken in de groenstrook in de directe omgeving van het gebouw of de nabijgelegen parkbossen van Wieringerwerf. Dat laatste geldt de vliegende diersoorten. Diverse algemene, niet beschermde, plantensoorten zullen uit het terrein verdwijnen.

Omdat hier uitsluitend algemeen in ons land voorkomende planten- en diersoorten voorkomen zullen de populaties van al deze soorten in ons land niet noemenswaardig negatief beïnvloed worden door de ingreep.

De natuur in de omgeving betreft planten en dieren gebonden aan natte milieus en oeverzones. De oprichting van het gebouw zal geen invloed op deze natuur uitoefenen. Dat geldt ook de natuur van het meest nabijgelegen Natura 2000 gebied: N2000 IJsselmeer. De dichtstbijzijnde afstand bedraagt 6 kilometer hemelsbreed. Gezien deze afstand, de aard van de ingreep (oprichting gebouw) en haar functie is geen enkel effect op de Natura 2000 gebieden in de omgeving te verwachten.

Toetsing ruimtelijke ingrepen aan de natuurwetgeving

Beschermde habitats zoals aangegeven in de Habitatrichtlijn komen in het onderzoeksgebied niet voor. Het gebied valt ook niet onder de indeling in Vogelrichtlijngebieden in ons land. Het gebied ligt ruim buiten de Natura 2000 gebieden IJsselmeer en die van de Waddenzee. De Natura 2000 gebieden in de duinstreek liggen op nog grotere afstand van het plangebied.

Van betekenis is het toetsen van de Flora en faunawet waarbij planten en dieren al dan niet strikt beschermd zijn in het gehele land, dus ook buiten de Natura 2000 gebieden. Hierbij behoren ook de algemeen beschermde inheemse vogels, zoogdieren en amfibieën.

Bij dit project is sprake van ruimtelijke ingrepen welke mogelijk planten en dieren kunnen benadelen. In de Flora- en faunawet zijn verbodsbepalingen opgenomen met als doel de aantasting van de aanwezige populaties inheemse planten en dieren te vermijden. Deze verbodsbepalingen zijn niet voor alle planten- en diersoorten in ons land van toepassing. Er zijn verschillende categorieën. Elke categorie kent een lijst van relevante soorten. Dit is weergegeven in verschillende Bijlagen in het Besluit en de Regeling aanwijzing dier- en plantensoorten Flora en Faunawet (zie o.a. www.wetten.overheid.nl , zie onder "Flora- en faunawet").

Bij het eventueel aanvragen van een Ontheffing bij het Ministerie van LNV in het kader van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet zijn er drie mogelijkheden. In een onderzoeksgebied kunnen de volgende categorieën van soorten aanwezig zijn:

- A. Niet beschermde soorten. Hiervoor geldt Vrijstelling voor de aanvraag van een Ontheffing. Hieronder vallen bijvoorbeeld niet beschermde soorten planten en insecten.
- B. Soorten die een algemene bescherming genieten. Dit zijn de algemeen in ons land voorkomende, inheemse soorten zoogdieren, vogels en amfibieën. Bij dit project is deze categorie van toepassing. Een Ontheffingsaanvraag is soms nodig en is afhankelijk van het type ingreep. Bij dit project geldt "de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting". In zo'n geval is in verband met de aanwezigheid van inheemse broedvogelsoorten een "gedragscode" noodzakelijk. Bij toepassing van een gedragscode geldt een vrijstelling voor de aanvraag van een ontheffing Zie **Aanbevelingen**.
- C. Strikt beschermde soorten. Dit zijn Europees beschermde soorten volgens de Habitatrichtlijn welke staan vermeld in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (=tabel 3 in de Flora- en faunawet). Een Ontheffingsaanvraag met uitgebreide toets is voor deze soorten noodzakelijk. Dit is voor dit project niet nodig omdat strikt beschermde soorten afwezig zijn. Alleen jagende vleermuizen zijn mogelijk te verwachten maar naar mag worden aangenomen betreft het geen belangrijk deel van hun jachtgebied zodat strikte bescherming niet aan de orde is.

In het plangebied zijn in ieder geval de eerste twee categorieën van toepassing. Voor de gedragscode zie **Aanbevelingen**.

Conclusies

Er is sprake van de aanwezigheid van een aantal algemeen beschermde diergroepen in het gebied: inheemse zoogdieren, incidenteel amfibieën en (broedende) vogels. Er komen géén strikt beschermde planten of diersoorten voor. Een gedragscode voor de broedende vogels is nodig. Hiermee is vrijstelling voor de aanvraag van een ontheffing Flora- en faunawet van toepassing.

Aanbevelingen

Teneinde zoveel mogelijk rekening te houden met de natuur van het onderzochte terrein geldt hier als **gedragscode**, dat de aanleg van het gebouw buiten het broedseizoen voor vogels (1 maart tot eind juni) plaatsvindt. Dit staat in verband met het vermijden van verstoring van deze broedvogels. Aanbevolen wordt door de aanplant van enige inheemse struiken rond het nieuwe gebouw alternatieve broedgelegenheid te bieden aan zangvogels. Ook het zoveel mogelijk behouden van buiten de bebouwing vallende struiken en bomen aan de zuidrand van het terrein wordt aanbevolen.

Literatuur

Ministerie van LNV, 2010. Soortendatabase.

<http://www.minlnv.nederlandsesoorten.nl/lnv.db/lnv.db/i000252.html>

Ministerie van LNV, 2010 Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten.(brochure)

Rabius Stedenbouw en ruimtelijke ordening, 2010. Bestemmingsplan Hoekvaartweg, Gemeente Wieringermeer NL.IMRO.0463.bpHoekvaartweg-vo01. Voorontwerp bestemmingsplan t.b.v. wettelijk vooroverleg, Concept d.d. 20 oktober 2010

Colofon

Opdrachtgever	het bedrijf TTH Watersport contactpersoon de heer N. Dekker Schelphorst 22 C6 1771 SL Wieringerwerf
Opdrachtnemer	drs. Ben W.J.M. Kruijsen Ecologisch Adviesbureau B.Kruijsen Eyndenhoefflaan 7 2071 AM Santpoort-Noord natuuradvies@xs4all.nl www.natuuradvies.nl
Veldwerk, fotografie en rapportage	Ben Kruijsen
Publicatie	5 november 2010